

A KLIMATIKUS VADÁSZ

A száraz kontinentális éghajlatot utoljára a Kárpátok keleti lejtőinek a lábánál látták egy faluban. Akkor már egyedül csak az ujjait volt képes megmozdítani, különben feküdt magatehetetlenül. Elzarándokoltam ahhoz a helyhez, akkora, mint egy felnőt ember sírja. És hát tulajdonképpen az is, sír. Egy kicsinyke darab föld, ahol más törvények uralkodnak, más növények növekednek, másféle bogarak zümmögnek, és néha szelíden esik meg sűrűn havazik is fölötte.

A gps rosszul számította ki az utat, majd csak visszafelé értettem meg, mekkorát kerültem a szoroson át, azok között a vad sziklacsípők között. Mondjuk, eltévedni végül is nem tévedtem el, és akkor már az is valami. Különben a közlekedés kaotikus, sűrű kocsisor hömpölygött az országúton, mely gyakorlatilag egybefüggő településeken vezetett át. Ám hiába a házak, a boltok, az iskolák, vagy épp a templomok, lassítás nélkül, százas, még inkább százstízes tempóban cikázott közöttük a forgalom. Reflexből vissza-visszaváltottam eleinte, de villogtattak, dudáltak, mutogattak nekem. És akkor még az a kitáblázás. A szorosban belefutottam az útszűkültre figyelmeztető jelzésbe, de mire felmértem volna, hol következik, a szemközti száguldó autókból megértettem, hogy pontosan ott volt a táblánál. És nekem meg kellett volna állnom, hogy elsőbbséget adjak.

Az őrnagy elmondta, hogy egy darabig még könnyen látogatható volt a vidék. Nem nagyon eszméltek rá, mi van a kezükben. Aztán pénzt kezdtek szedni a leleményes falusiak, mint valami állatkertben, és hamar kiderült, hogy mekkora üzlet ez. Akkor aztán bejelentkezett a város, majd a megye is a területért. Miután a skanzen kiépült, kezdett nemzetgazdaságilag is érdekes lenni a vállalkozás. Mindemellett az első perctől jelen volt persze a feketegazdaság is. Valamivel több pénzért nemcsak nézelődni lehetett a körzetben. De ahogy egyre több lett a játékos, úgy nőtt mindennek az ára. És a klímakapszula még mindig senkit sem érdekelt. Mármint a skanzen üzemeltetői közül. Bár a nemzetközi csetepaté hivatkozási alapja az amúgy errefelé nem létező zöldpolitika volt. Mostanra követhetlenné vált az egyezmények szövevénye, az érdekelt országok és világrendek egyre csak azon vannak, hogy mindegyiket kijátsszák. Többen is azt kommunikálják, hogy ők itt az urak. Ezért aztán jobbnak tűnt, ha úgy készült az ember,

hogy mindenkinek jattol, különben amit megenged az egyik, azt mindjárt megtiltja a másik. Még az őrnagy se tudta előre megmondani, mi vár majd ránk, pedig már mióta beépült.

Se a bódén, se a sorompón nem láttam jelzést, fogalmam se volt, kihez tartozik az űr. A papírjaimmal valamit magyarázott, de nem beszélt nemzetközi nyelveken, legalábbis nem akart. Én meg úgy tettem, mintha így nem érteném. Mondjuk nem is mindent értettem, mert mintha minden szava másik nyelven szólt volna. Valamit a katolikusokról magyarázott. A nemzeti park által kiállított menlevélen ott volt az egri érsekség hintett keresztje. A teremtett világ őrzője áldását adta rá, hogy engedjenek be a turisztaszegzonon kívül is. Mégis a dollárok juttattak át a meteoskanzen határára, mint mindenki mást. Csak egy kicsit máris több kellett belőlük.

Menet közben megálltam egy útmenti büfénél. Előre megmondták, hogy nem nagyon lesz hozzá gusztusom, de a kávé egyszerű papírpohárban adták. Kérdés nélkül beledobták a cukrot, de aztán simán lefőzték a másodikat nekem üresen. Amíg ott támaszkodtam a kocs oldalánál, pár rossz arcú alakot figyeltem, akik a parkoló egyik állásában alkudoztak egy kis utánfutónyi földre valami ájtatos képű balfácánokkal. Jól láttam, egyáltalán nem komposzt volt. Nem vártam ki a végét, mert már amúgy is jóval korábban jeleztem jöttömet. De megjegyeztem magamnak, hogy ilyet nemigen láttam még. Ilyet se.

Persze ez csak apróság volt ahhoz képest, hogy Európa egyetlen olyan vidékén jártam, ahol a négy évszak még körbejárt. Igazából nem olyan volt már ez a kör, mint azelőtt, de legalább valamilyen volt még. És emiatt ideig-óráig a mezőgazdaság réges-régi munkafolyamatait is be lehetett mutatni a szántók egy részén, máshol már meg nem termő gabonafajtákkal. Mondjuk, abban az ötödiknek mondott, nyármélyi évszakban, amelyik miatt a régi körforgás már sose lesz tökéletes még itt sem, s annak is a kellős közepén, ehhez már késő volt, de nem is amiatt mentem. A nemzeti park tudományos munkatársai szerint ez a legkedvezőbb időszak a részleges exhumálásra és az otthoni adoptációra. A hivatalosan apóriaövezetnek nevezett, a klimatikus kapszulákat rejtő szűk zóna persze szigorú ellenőrzés alá esett, nem lehetett csak úgy besétálni az anomáliacellák közé. Ettől persze csak még inkább vonzotta a mindenféle ügynökségek meg szolgálatok embereit. Miután bejutottam, még eggyel több is lett belőlünk ott.

A sztrádáról durva humorú szögben kellett lefordulni, szinte visszafelé. Mindjárt arra gondoltam, hogyan fogok kihajtani onnan. A néptelen, napverte mellékút felvitt a hegyek derekára. A gps a település határáig tudta

csak az utat, utca, házszám az uniós kütyünek nem létezett a világnak azon a fertályán. Valamilyen háborús emlékműnél álltam meg, mielőtt a domboldal lejteni kezdett előttem. Nem tudtam, hol lehetek, és merre van az őrnagy. De onnan jól szétláttam.

Szűk, alig másfél sávós utcák, szegély semmi, keskeny betonárkok vagy gypajasan benőtt kerítések fogták közre rögtön. Ráadásul a helyiek mindenféle külföldi, latin, cirill, arab és héber betűs rendszámot viselő autói ott parkoltak a kapuk előtt. A rajzfilmszerű sűrűségben egymás hegyén-hátán sorakozó alacsony házakon magasra púpozott szalmatetők. Csak később értettem meg, hogy ez nem valami világon túli szegénység lenyomata, hanem a burjánzó zsályák elleni védekezés. Bár különben tényleg már-már mesebeli a szegénység. De ez azért volt, mert a szorosan, három helyen átkötött zsúp között nem tud áthatolni a vadnövényzet. Itt-ott akadt olyan régi rom, ahol a cseréptetőt szétnyomta, miután alattomosan beférkőzött alá.

Hosszú hónapok alatt terveztük meg az utamat az őrnaggyal, ügyelve rá, hogy az első üzenetváltásunk is sokéves barátságra utaljon vissza, és ezt következetes gondossággal építgettük mindvégig. Körültekintően kellett eljárunk, így aztán hosszú napok elé néztem, sok kis alapos helybenjárás toporgással és motyogó beszélgetéssel fedezzük majd a tevékenységemet. Nem beszélve az őrnagyéról, aki továbbra is ott marad. Persze nem a valódi nevét használta a levelekben, és titkolta a rendfokozatát is, mint ahogy nekem is homályban maradt a tényleges beosztásom.

Most mindjárt azzal fogadott, hogy a sajnálkozását fejezze ki a kerülőút miatt. Ő másik utat javasolt, de helyismeret híján teljesen a gépre bíztam magam. Éppenséggel bosszankodhatott volna jogosan, mivel kétszer annyi ideig jöttem, mint amennyit előre kiszámolt az alkalmazás, így aztán karba tett kézzel várhatott rám egy helyben ülve egész álló nap. De nem tette szóvá. Már akkor előre elmondta, visszafelé merre induljak, a gps alkalmazkodni fog, és ott is elvezet. Úgy lett, de nagyon megbántam. Maradnom kellett volna a hosszabbik útnál. Mivel senki nem gondolt olyan ostobának, hogy másodszor is arra menjek.

Fásszínből kialakított szükséglakást bérelt az őrnagnak az iskola, ahol önkénteskedett, melyet egy jókora, lakatlan kockaház oldalához tapasztottak. Katonai hálózást göngyölt ki nekem, oldalán NATO-peccsével. Nemzetközi adományból akadt bőven egy csomó lomja. Hasznavehető holmija már kevesebb. Mint mindenkinek a skanzen lakói közül. Az álcájához éppen kapóra jött így. Ő az apró előtérben aludt, ami konyhaként szolgált, a kövön, én meg a szobácskában felállított tábori priccse. Éjszaka valami állat

mászkált a bádogtetőn, az arcomtól és fülemtől néhány centire kopogtatva. Haragomban végül ököllel odasóztam. Akkor csend lett, de visszatartottam a lélegzetem én is. Éreztem is, láttam is, hogy a kezemtől megemelkedett a mennyezet. Egy ilyen könnyűszerkezetű bodega a két-három hetes téiben lakhatatlan, mikor a Krivác még mindig idáig fújja a tenger erejével bömbölő hóvihart, de a hőségben nem kell ennél több az embernek.

A szél egész idő alatt tombolt a hegység és a keleten elnyúló hátság közötti hosszú medencében. A duzzasztógátnál lehetett biztonságosan telefonálni, csak épp majd kitépte a készüléket a kezemből a huzat, és persze beleordított a beszélgetésekbe is. Egy sirály lecsapott a hullámok közé, de a csőréből folyton visszahullott a zsákmánya. Nem bírta megtartani a süvítő légvonatban. Latolgattam, vajon hányadik próbálkozásra sikerül majd neki. Volt pár dolog, aminek végül is a javára vált a klímakalipszis, de nem jutott eszembe hirtelen közülük egy se. Ami csak felötlött bennem, egyként rosszul járt. Az evolúció mindezt vagy megoldja, a sirály esetében hosszabb és erősebb csőrrel meg karommal például, vagy már nem vesződik vele a maradék időre.

Távolról nézve a táj képe keveset változott. Közelről látszott, hogy a falakon meg a kapukon burjánzó, zsírosan csillogó futónövények összetétele mennyire megváltozott. Régen lugasok árnyékolták az udvarokat, most meg azért állítottak pontrácsos vaskenneleket a házak elé, hogy az invazív mimetikus páfrány azt nője be, és egyáltalán legyen hova kilépni, ha már nem akarták az egészet lebetonozni, mint az őrnagy bérleményénél. Ha hagyják a talajra futni, a házba is könnyen bemegy. Azt meg el tudtam képzelni, hogy akkor mi van, abból, ami a tetőkkel történt, míg rá nem jöttek, hogy a szalma taszítja ezt az izét. Hemzsegtek a bogarak, a szemem, a szám is megtelt velük. Ezért hordtak annyian maszkot és napszemüveget. Pedig előbb, még a kocsiból kinézve, azt hittem, valami járvány van megint.

A gabona-arborétum látogatóközpontjának éttermében ebédeltünk a tetőterazon az őrnaggyal. Alattunk feszített tükrű medence, partján körben napozóágyak, üresen, mivel az évnek ebben a szakában már túl erős a nap, s munkabemutatókat sem tarthattak a mezőkön, kettőnkön kívül senki semerre. A hevenyészett strandot fal kerítette. Onnan fentről látszott, hogy a huzatban zörgő és csörgő, kiégett kukoricatábla kellős közepén húzták fel az egészet. Akkora szél volt, hogy még az étlapot is a tányérjainkkal kellett lefogni. Egyik nap ott tűntek fel azok a korábban látott földkereskedő árusok. Talán egyformák ezek a bajuszos, kalapos manusok, de én biztosra vettem, hogy ez ugyanaz a társaság. Csak már nem volt annyira tele az utánfutójuk.

Vagyis összejöhetett a korábbi biznisz. Vagy egy másik, teljesen mindegy. Onnan fentről, mint egy páholyból, úgy nézhettem el őket kedvemre, ahogy az út szélén autóikkal megpihennek, hogy még csak nem is sejtették. Legalábbis én azt hittem. Okosabb lett volna megkérdezni róluk az őrnagyot, aki háttal ült nekik, de nem látszott annyira fontosnak az egész. Közben meg nem tévedhettem volna ennél nagyobbat.

Etnozenéket meg népdalokat hallgattam egész úton, hogy szokjam a nyelv lejtését és a világ hangulatát, de mindkettő lehetetlennek bizonyult. Nép- és természetrajzi bábel várt, szinte településenként változott a helyzet. Másféle nyelvi és vallási térbe került az ember, és másféle éghajlat alá. Most mondjuk majdnem mindegyikben a forrószagos nyármély tombolt, más-más körítésben. Széllel, égszakadással, jégveréssel vagy tömény szárazsággal. Az őrnagy kocsijával mentünk, nem javasolta, hogy villogjak az uniós rendszámommal. Szerintem nem is nagyon bízott a sofőri képességeimben. Ami azt illeti, ezt persze jól tette. Érteni kellett a közlekedést, nem csak úgy beleugrani. Főleg, hogy közeli, de nem túl jól megközelíthető helyekre tartotunk. Jó darabig mindenfelé, csak éppen oda nem, ami a célom volt. Hiszen azt egyből nem lehetett. És beszélünk mindenféle emberrel, mindenről, csak arról az egyről nem.

A falvak feltorlódtak a hegyoldal beépíthető zugaiba, bámulatosan használták ki a szűk teret, az enyémhez hasonló szűz szemnek egyenesen leleményesen. Az udvarokat is telezsúfolták építményekkel, és azokon meg váratlan helyen nyíltak kiugrók, teraszok, ajtók, ablakok. Aztán meg kiértünk teljesen váratlanul egy kanyarral a vad mezőre, és még az a korábbi keskeny aszfalt is eltűnt a kerék alól, csak a homok porzott a trópusi sóska-félék ültetvényei között. Mert hát valamit enniük is kellett az ittenieknek, hagyományörzés ide vagy oda. Az idegenvezetők a turistáknak azt mondták, a népviseletük zöldfestő anyagához ültetik.

Messziről visszanezve egy-egy községre, a pár jókora középület lapos tetős kockája kimagasodott a házak közül. És ezeknek is fölébe a hatalmas templomok. Többnyire akkora tereken, amennyit nyolc-tíz udvar tett ki. Csak ezeket kikövezték, és odafigyeltek, hogy lekasabolják a betonon is áttörő agresszív tropikus indákat. Az Isten házai egészen távolról, a hegyek között kanyargó utakról, a magaslatok tisztásairól odalesve is uralták a falvak látványát, s ahonnét a falut már szinte teljesen kitakarta a televény, mondjuk egy-egy erdőszéli krisztuskereszt mellől, ezek még onnét is világoltak, mintha az őserdő közepén állnának a tarvágásos irtásföldeken. A rettenthetetlen katolicizmus állhatatosan dacolt itt korszellemmel, világpo-

litikával, égővekkal, és persze a józan ésszel, ami ezeknek az építkezéseknek a költségeit illeti. És győzedelmeskedett.

Egyházi engedélyre volt szükségünk, hogy feljebb merészkedjünk az apóriaövbbe. Az őrnagy mindenkinek azt mondta, hogy a prétyinje vagyok, vagy talán a prityenje, valamelyik a kettő közül. Még a világrekordomat is elmondta, miszerint rettentő sokáig tudok kitartani egy levegővel a víz alatt. Ebből azt szűrték le, hogy valamiféle úszóbajnok vagyok, és ez úgy maradt. Mindenesetre azt megértették, hogy ide nem úszni jöttem, hanem zarándokutat járok Szent Benedek Márton kápolnájához. Ettől mindenki megilletődött. Javasoltak még pár másik áldott helyet, ahol feltétlen imádkozzak egy sort. Elhívtak a búcsújárásra, legyenek ott, a szentelt vízzel hintett barkaág szerencsét hozhat nekem odafent. Nagyon örültek, ha a nyelvi próbálkozásaik viszonzásaképp mucumeszkkal köszöntem meg kedvességüket, vagy szpaszivával. Ugyanígy tetszett nekik a dobrij gyeny meg a buná ziva is. Persze a legokosabb még mindig az volt, ha csendben maradok. Az őrnagy nagyon ügyesen beszélt, értette ezt a rettenetes katyvasznyelvet. Vagyis a nyelvek katyvaszát.

Az első nap megmutatta a festményeit az osztályteremben. Jó hangosan beszéltünk, mint akiknek nincsenek titkaik, az a nagy kopár helyiség csak úgy visszhangzott bele. Szünidő volt, nem jártak a gyerekek iskolába. A képei a neten még kóválygó, archív fotók alapján készültek. Egyes esetekben a világ akármely táját is ábrázolta az eredeti felvétel, az őrnagy idetelepítette azt a mikroklímát, amelyet azokon látott. A gyerekeknek mindegy volt, a legtöbb család amúgy se kapott engedélyt a nethez, a klimatisták meg legfeljebb mosolyogtak a habókos nosztalgiáktól fűtött naiv művészen. Végül is nem természetrajzot tanított, hanem csak sima rajzórakat tartott. A klímanosztalgia pedig még mindig kiegyensúlyozottabb lelkeséget jelentett, mint az a korábbi rettentő sok szorongás. Ami mostanra már mind értelmét veszítette. Az egész mennyezetet beterítette a hatalmas, a gyerekekkel közösen festett és színezett, állandóan továbbgondolt és átszerkesztett klímafreskó.

A sós víz forrásához onnan mentünk tovább egyenesen. Az őrnagy széles gesztusokkal és öblös hangon a múlt üzenetéről magyarázott. A szegényes falu fölébe csicsás üveg és műmárvány kormányüdülő magasodott, vasbetonfallal elkerítve, a szezonon kívül persze színüresen. A fal egyik beugrójában állt a kőkereszt a háromnyelvű felirattal. A legfrissebb, a cirill betűs jól olvasható volt, a vésett latin írásjegyek nehezebben. Legalul a magyar szöveg már végképp alig-alig. Át kellett menni egy mély betonárkon, ami ott kanyargott alá a hegyekből, az alján most csak valami kevéske vízzel.

De az nem sós volt. Azt egyszerű gumislag vezette ki a földből, hogy a kereszt tövén bevigye az üdülő medencéihez, hogy a megfáradt honatyák és -anyák ebben pancsolhassanak. Ezt a tömlőt lékelték meg egy kicsi csappal a falusiak. Úgy megörültem neki, hogy majdnem beleittam, de az őrnagy, egyik kezével a csapot tartva, még időben ellökött. Óvatosan, csak az ujjamat dugtam bele és nyaljam meg. Tudtam, hogy olyat csinálok, amit rajtam kívül csak igen kevesen. Az őrnagy telitöltött nekem egy kétliteres műanyag palackot. Ezt a falusiaknak még csak-csak elnézték, de egy idegennek már tilos volt a birtokában tartania. Az ülés alá rejtettem a kívülről akkumulátor-doboznak festő rekeszbe, amint a szálláshoz visszaértünk.

A klimatikus hagyományörzés összenőtt a térség lakóival. Ha megkérdeznéd Párizsban, tudják-e, mi a télkabát, azt felelnék, hogy népviselet a Kárpátokban. Igaz, a franciák nem nagyon tudnak a Kárpátokról meg úgylétezőben semmiről. De akkor legyen mondjuk London. Abban a vad hőségben nem hordták, bár mutattak egy-két díszeset. Az egyik meteotradicionalista család akkor jött vissza a télfesztivál utazó karavánjából. Letudtak egy kicsi középeurópai turnét. És közben a kisbuszuk tönkrement. Na és ők akkor pakoltak éppen ki abból a buszból, amikor odaértünk, és megmutatták. Keptár, úgy hívták. Mindennek valami saját neve volt, amit egyetlen erre felé ismert nyelv beszélői sem ismertek e táj lakóin kívül.

Az első fatemplom lent állt a völgy mélyén egy nagy temető elejében. Kevés autentikusat láttam rajta, a klímakalipszis kezdeti időszakában újították fel. Ennek ellenére a fába vésett feliratokról a brossúra azt állította, hogy eredetiek. Az őrnagy azt mondta, hogy erről akárkit kérdezett, csak a vállukat vonogatták. A másik templom egy hegyi falu apró sírkertjének a dzsungelében bújt meg. Homlokzata feketére szikkadt, oldalát kátránypapok borították, s a lapokon iszonyú féregtenyészet hemzsegett. A kicsi spatulámmal lekapartam belőle valamennyit, hogy egy fiolába rejtsem. Az igazán döbbenetes az volt, hogy ebben miséztek vasárnaponként, pedig egyes helyeken szabályosan megette a fát a gomba meg a féregsereg, csak a kátránypapirtól nem látszott, hogy nincs már alatta fal. Dehát a rothadás érződött odabent. Szóval az összedőlés szélén állt. A lentinek kedvezett a szél is, hogy annyira nem tudott megtelepülni rajta semmi. Azt viszont csak ünnepi alkalmakkor nyitották meg. Az őrnagy azt mondta, itt több katolikus ünnep van, mint a Kárpátok túloldalán. És a temetés is több.

Az összekötővel az étterem tetőteraszán találkoztunk. Tudtam, hogy megmentette az őrnagy életét, amikor beleesett a járvány valahányadik hullámába. Erre fele nem a számot mondták, hanem a nevét, Limbusz, ahogy

Amerikában szólítják közvetlenül a hurrikánokat. Abban az évben a nőnemű Nímea paskolta el egyik-másik falu lakosságát. A szelet még mindig csak egy néven, Krivácnak nevezték. Szélből kevesebb volt, mint járványból. A fickó egy áruszállító furgonnal furikázott föl és le a vendéglátóhelyek között. Közben meg persze időről időre egészen mást is szállított. Szép nagy kerek, kopasz fején csak úgy csillogott az izzadság, arcán letörölhetetlen mosoly virított. Az őrnaggyal kiválóan összedolgoztak, látszott, hogy nem csak ismerik, de érzik is egymás ritmusát. Neki kellett elhoznia azt, amiben megalkuszom a pap bácsikkal.

Részben holt, részben soha máshol nem élt nyelvet beszéltek a klimatiszták, akármelyik dialektus felől is közelítettek. Én ezt csak a nyelviskolából ismertem, emberrel nem találkoztam, akinek szüksége lett volna gyakorlatban ilyen szavakra. Legalább három egymásratorlózott nyelv többféle, egybecsúszott történeti rétegeből vett kifejezéseivel próbálták megnevezni és körülírni a korábban a fél földgolyót jellemző, mostanra itt összekeveredett éghajlatok jellemzőit. A különleges természeti zóna különleges nyelvi zónát teremtett magának. De ez az utóbbi nem igazán érdekelt senkit. Pedig el kellett boldogulni benne valahogy. A hagyományörzés szent dolog, ezt már a távolságon túlról is tudtam. Nem mintha azért élnének itt mindannyian. A legtöbbüknek egyszerűen csak nincs elég pénzük elmenni innen.

A hivatalos temetőnél, vagyis a mellé telepített emlékháznál, az öreglány végképp különös magyarra gyűjtött rá, hallva, honnan érkeztem. A mászik szobában elkel még egy kisz szepregetész, mondta az őrnagynak. Ő meg nekem már előtte azt, hogy itt sziszegve beszélnek, elsőre mégis azt hittem, selypít a nyanya. Odabent téli meséket meséltek különböző hangbejátszásokkal profi színészek filmfelvételeken. Többnyelvű feliratot lehetett választani, magyart nem. Az őrnagyot kapacitálták, vállalja el a fordítást, de ő vonakodott.

A gránittal fedett emlékhelynél meghajlással tiszteltünk. Igazából persze tudtam, hogy a szentként tisztelt orvos van oda eltemetve, az égövek nem ezen az alacsony tengerszint feletti magasságon rogytak össze, ezt még a házban meghallgatott elbeszélések sem hazudták, de tartottam magam az elvárt viselkedéshez. Legalább a szent nyughelye is örökké megvan koszorúzva.

A víztározó felett helikopterek köröztek. Ha túl sokáig időztünk a gáton, közel jöttek, és megálltak, hogy kelepelő rotorjuk robaja végképp lehetetlenné tegye a telefonbeszélgetéseket. Bár azoknak a szél miatt amúgy is majdnem mindegy volt. Igazából a jelet akarták zavarni, ha már fülelni nem

tudtak. Minden nap elmentünk oda, s minden másodikon jelentést tettem a nemzeti park igazgatóságának. A biztonság kedvéért még ott is csak olyanokat mondtam a telefonba, hogy: Jól vagyok, édesem. Ne aggódj értem, drágám! Mindjárt a megérkezésem napján, mire visszaértünk a töltésen hagyott autóhoz, egy szürke arcú alak már ott szimatolt.

Az egyik pap olaszul köszönt rám. Rómában töltötte a legátuséveit, felvillanyozta, hogy az Unió belsejéből jöttem. Még ha nem is annyira a belsejéből. Már hallott rólam, amikor a második nap odamentünk. Bár odahaza az érsekünk áldását adta az utamra egy nagy legyintéssel, ezzel csak az itteni papsághoz szerezhettem bejárást. A természetvédelmi őriséget leginkább egy pápa jóváhagyása hatotta volna meg, ám abban az őrnagy teljesen biztos volt, hogy a román meg a pravoszláv rítusú társaság belső vitáiba nem volna szerencsés belefutni. Azt meg nem lehet megmondani a természetvédelmi őr arcáról, hogy melyikhez húz. A katolikusok pecsétje azonban teljesen mindegy nekik, ha itteni. Csak az legyen. De ez a latin pap bácsi előbb a sekrestyéséhez küldött minket, akit alig találtunk meg, utána pedig, a rákövetkező nap már csak egy üzenetet hagyott, hogy egy másik pap bácsi temetésére kellett elutaznia. Az őrnagy szerint ez a pap bácsi lett volna pedig a könnyebbik dió. Az olcsóbbik megoldás.

A másik, amelyik egy óriási templommal szembeni, szintén jókora plébánia hivatali szobájában töltögette a papírjait, zárt szájú, morgó magyarral beszélt, mint valami medve. Ő maradt utolsónak, aki még meg tudta tartani magyar nyelven is a liturgiát. Igaz, hogy többnyire csak ügynökök hallgatták, ottlétem vasárnapjain például mi is, mert a nép nem értette már, de azért legalább megvolt. A hivatala előtt az udvaron óriási német terepjáró, rendszámának betűi a pap bácsi nevéből összerakva. Azt gondoltam pedig, hogy majd a magyarságra lehet nála építeni, de már akkor tudtam, hogy inkább az eredeti, uniós optikai tuningokra. Mégiscsak jobban mutatnak, mint a kínaiak.

Hajnalonta mócsingos köd lógott nagy csimbókokban a mohafélékkel gyapjasan benőtt faágak között. Sajnos nem álltam meg, hogy az álom utolsó félóráiban még magamra maradván, az őrnagy elől is rejtetten, oda ne osonjak a kocsimhoz. Halálos csendben nyitottam ki az ajtaját, aztán előhúztam az ülés alól a sósvizes palackot, beledugtam az ujjamat, és aztán leszopogattam. Az üveg száján kicsurrant vízből a só vastagon leülepedett a palack nyakán. Mint a gyerekkori nassolásokat, ezt sem lehetett ezek után letagadni. Akkor persze eszembe se jutott, hogy erre szükségem lehet. Az egyik alkalommal, ahogy közvetlen ezután az udvar végébe álltam egy ási-

tozós korai pössentésre, mint valami rémálom figurái, sejlettek fel a gomolygásban a kertek vonaláig beereszkedő felfegyverzett természetvédelmi őrök, ahol a huzatban odébb szánkázott a tapadós pászma, és felfedte őket. Szemben álltunk egymással, ahogy a fegyverüket a kezükben tartva ott settenkedtek. Én meg mást tartottam éppen a kezemben. Kukkerrel sasoltak, láthatták, hogy azzal én nem nagyon lövök. Reméltem, hogy csak annyit láttak belőlem. És hogy az elég is nekik.

Az őrnagy szerint miattam jönnek le eddig, és egyáltalán nem is baj, hogy láttak. Csak hadd szokjanak hozzám. Szabadon a büdösgödörig lehetett feljutni. Azelőtt a hegységnek ezen az oldalán nem akadt ilyen. Most már itt is fel-feltör sok helyen az a kénes böfögés. Meg a vasízű víz. Abból is merítettem egy palackkal. Persze nem onnét, ahol félmeztelen öregek üldögéltek benne. Elkerítették a területet, az erdő felől bádogpalánk védte a medvéktől, mert az ilyesmi a nekivetkezett embereket váratlanul érthette. Ugyan a palánk nem jelentett valami nagy védelmet, de mire a mackó azon keresztüljut, észrevehetik és elpucolhatnak. Azelőtt a medve se kelt át a hegygerincen. Most már semmi sem állítja meg. Hivatalosan az őrök a nagyvadat figyelték. Ahogy lefele jön. Nem hivatalosan meg azokat, akik felfele igyekeztek.

Az összekötő azt mondta, gyerekjáték. És neki az is volt tényleg. Az őrnagynak kellett kiagyalnia a részleteket. Akkor már a szürkearcú ott volt mindenhol. Véletlenségből akkor is, amikor a parókia előtt az őrnagy nem vette észre a stoptáblát. Nem volt nehéz elvéteni, mert a keresztút túlsó oldalán állt. Az ember akkor érte el, amikor már áthajtott a keresztveződésen, amelyikre vonatkozott. Mondtam, hogy szokatlan a kitáblázás. Erre fogta az őrnagy is. Bár ő vagy tíz éve minden nap erre járt. A szürkearcú meg se tudott szólalni, majdnem pityeregve nézte az összetört kocsiját. Nem tudhatta, hogy az őrnagyn az ütött-kopottság csak a látszat. A parókiára csöngettünk be szerszámokért, hogy felszereljük a leszakadt ütközőt. És ott-hagyjunk a garázsban valamit.

Figyeltük a meteorológiai jelentéseket és előrejelzéseket, úgyhogy azt is tudtuk, pontosan melyik nap kellene csinálnunk. Mikor a papi pecsét meglett, egy kicsit még akkor is lötyögtünk. Főleg az öregekkel beszéltünk, akik sokat tudtak mesélni a régmúlt idők zivataros viszonyairól. Ami a történelem kezdetétől fogva ilyen zavaros volt mindig. Vagy egy kicsit még korábtól. A testükön folytatódott az udvarokon és kertekben szétterjedt burjánzás, tele volt szemölcsökkel és pörsenésekkel a nyakuk meg az arcuk. Meg tetoválásokkal, melyek bizonyították, hogy a szemtanúk leszármazott-

jai, közülük a legidősebbek első kézből értesültek a klímakrízis napjairól. Persze ezeket már rögzítették többen is, és a tudományos műhelyek kielemezték az egészet. De én csak egy szegény zarándok voltam, aki mit sem tud minderről.

Végül a búcsú napján kerekedtünk fel. A hátizsákomból nemcsak az engedélyt húztam elő, hanem egy-egy tasak kávé, zacskó fűszert, doboz cigarettát is. Nehéz volt eldönteni, hogy emiatt találkoztunk szembe egyre több őrrrel, vagy mert az őrnagynak igaza lett, és elindultak kíváncsiskodni a búcsúba. Leginkább mind a kettő. Mert mehetek volna másfelé is.

A mofettánál hagytuk az autót, egy nagy vízmosásban baktattunk egyre feljebb onnét tovább. A hegyoldal falvaiban a futónövények lefogták a szelket, de odafent vadul a ruhánk korcába tépett a vihar. Hát még amikor kiértünk a széles hátságra. Félelmetes rálátást kaptunk a széles medence fölött köröző légörvényekre, amelyek hol portölcseért forgattak, hol jeget szórtak, hol csontfémre tikkasztották a szűrőpontjuk alá került kicsi térségeket. Messze délen látszott a sztyeppe határa. Egy éles, fekete vonal a zöldből sárgába forduló síkságon. Az egyik oldalán valami, a másikon semmi. Az óriási viaduktok alatt ásító hatalmas, üres árkok, abban csak sívó homok és valami csontok. Az utóbbi persze olyan messziről nem látszott. De én azért tudtam.

Esztenkának nevezték a helyet, és három nagy vaskereszt jelölte. Az anomáliacella majdnem pontosan ott volt. A búcsújárók a hegy másik oldalán, a kálvárián át a feleútig készültek felmenni. Onnan meredekebb, nekik járhatatlan. Nem véletlenül. Még a hegyen maradt örök is mitőlünk most lejjebb ereszkedtek, a kezükben frissen nyesett barkaágak, hogy odatartsák a szentelt vizet lötykölő pap bácsi elé. Mindegy, melyik milyen hiten volt közülük, bár látszott onnan fentről is, ki vet háromszor keresztet, ki meg egyszer, de akkor is fordítva, ugyanolyan ájtatosan csodaváró arccal fogadták azt a szentelést.

Nekem sok időm nem volt a csodán elámulni. Egy perc alatt töltöttem meg a zacskót a zamatos földdel, s azalatt teleszívtam magamat azzal a levegővel, hogy majd benntartsam a világrekorder tudóm valamelyik hörgőcskéjében. Aztán mentünk a magunk útján tovább az ónfalvai szent orvos kápolnájáig. Még arra is ügyeltem, hogy gondosan karcolt hátatáblát hozzak magammal a vegetás zacskók között. Azalatt a maradék üres fioláimat is telegyűjtöttem különböző spórákkal és rovartojásokkal.

Torokszorító élmény volt az ótempesztikával való találkozás. Megtudni, megérteni, hogy még van, még él. És ezzel a bizakodás sem veszett oda

teljesen talán, a jövőbe vetett hit sem. Már lefelé ballagva sem tudtam megmondani, mit is láttam, helyébe a közösség emlékezete tülekedett minduntalan, amit az öregektől hallottam. Hogy csak feküdt magatehetetlen, és egyedül az ujjait volt képes megmozdítani. Azzal szórta a saját sírja földjét magára. A tulajdon élményemre azonnal homály fátyla borult. Mint hogyha az alatt a perc alatt azon a felnőtt embernyi földön átfutott volna a tavasz, a nyár, az ősz és a tél, mind a négy mesebeli évszak, amelyeket sohasem tapasztalhattam meg. Ám hogy tényleg így volt-e, vagy csak akartam, hogy így legyen, elfelhősödött. Ha a nemzeti parkunk rekultivációs programja sikeres lesz, még megtudhatom. Ott volt nálam minden, amit a papjaink és a kutatóink a siker zálogának tartottak. És persze még előtte a kísérletek alapfeltételének.

Soha többé nem mehetek a közelébe sem, pedig megtenném. Ugyanis mire hazafelé a régi monarchiabeli óriási vasútállomásig elértem, kétszeresen is lebuktam, minekutána a papírjaimat elvették, bevonták, és örök időkre kitiltottak a skanzenből. Azonnal tudtam, hogy valami nincs rendben, mikor megláttam a klimatikus élműzeum kijáratánál állomásozó katonákat. Mutattam az egyházi engedélyt a sorompónál, amelyre éppenséggel valamivel keletebbre számítottam, de a tiszt, akit az ügyeletes odahívott, miután egyetlen pillantást vetett az irataimra, kimarkolta a kezemből, és ugyanazzal a mozdulattal az öklében összegyűrte.

Félre kellett állnom. Kiszállítottak és szétszerelték az autómát. Beleszaggoltak a borvizes palackba, amely már tiszta rozsdá volt. Arra volt engedélyem. Meg virágföldre. Azt se kérdezték, hogy az utóbbi akkor hol van. Nem mondtak azalatt egy huncut szót sem. Tapintani lehetett a feszültséget. És hogy semmit sem találtak, a feszültség csak egyre meg egyre jobban feszült. Mondani akartam, hogy elkéstek, és kínomban majdnem elröhögtem magam, de már csak meg akartam úszni ezt az egészet. És hazamenni. És persze el kellett tartalékolnom azt a röhögést, jó okom volt rá.

Úgy indultam el, ahogy az őrnagy javasolta, a rövidebb úton. Örültem, hogy nem kell messze északra felvezetnem. Amúgy is durva volt az az út. De még el sem értem a hegyekig, mikor belefutottam a balesetbe. Legalábbis első ránézésre azt hittem a keresztbefordult utánfutóból meg az izgatottan integető emberekből. Későn jöttem rá, hogy kelepcebe csaltak.

A nagy bajuszú pasast azonnal felismertem. Egy pillanat alatt közrefogtak, reményem se volt, hogy vissza tudjak ülni az autóba, és elhúzhassak. Azt mondta, ne tettessem magam. Kristálytisztán beszélte a nyelvet. Azért én tettem. Akkor már az emberei az autóban matattak, és elő is húzták

az ülés alól az akkudobozt, benne a specimennel teli fiolákat meg a vízspalackot, amelynek a nyakát a lefele keskenyedő fehér sócsík megjelölte. Úgy mutatták oda egymásnak meg nekem, hogy abból tudjam meg, minden eldőlt. Nem is láttam többet. Azután felnyitották a csomagtartót, és előszedték az ártatlan virágföldes tasakoknak látszó zsákokat a talajmintákkal.

Én egy nemzeti parknak dolgozom, mondtam a nagybajuszúnak. Nem valami nagyvállalatnak, vagy háttérhatalmi ngo-nak. Közben az övéi kihajtogatták a zacskók száját, és mindbe beleszagoltak. Párat félreraktak. Innen semmit nem lehet kivinni, rázta meg a fejét egykedvűen, kicsit talán olyan szomorkásan. Nézze meg a papírjaimat, ha nem hisz nekem. Megmutatom a földrajzi koordinátákat. Bükk-hegység. Az is a Kárpátok. A nemzeti park meg az egyházé. Áldott a földje. Úgysem élne meg ott, vont vállat. Csakis itt egyedül.

A játékban maradt zsákokba az emberei beledugták az ujjukat a rögök közé, azután amikor kihúzták onnét, akkor megnyalták. Maguk nem tudósok, mondtam. És nem is hatóság. Nem, ingatta lágyan a fejét. Mi metekommerciárok vagyunk, mondtá, amikor a kezébe nyomták azt az egy zsákot, amelyiket olyannak találták. Azt én gondoltam, hogy nem tudnak hibázni. Egyszerű kereskedők vagyunk, mondtá a nagybajuszos még, és belekóstolt gyorsan ő is. Akkor kössünk üzletet, bólintottam. Van pénzem. Annyija nincs, mint akinek én ezt viszem, felelte, mikor egy kicsi rögöt elrágott és lenyelt. Ilyenben amúgy az utat se élné túl, tartotta fel a zsákot, ahogy megrázta megint a fejét.

Nem akartak velem üzletelni. A szaglászvizsgán átment tasakokból a földet ráöntötték az utánfutón a többire. Azt árulták a parkolóknak. Amelyiket meg is csócsálta, azt a nagybajuszú maga borította be az ezeréves kombija csomagterében hordozott terrárium aljába. Gyorsan vissza is rakta rá az üvegtetőt. Azalatt a fioláimat szétaposták, a többi zsákot meg kifordították csak úgy az út szélén. Figyeltem, ahogy a szél belekap a finomra száradt porba, és elsodorja. Szétszórja a tájon, amelyből való.

Az egyenruhásoknak így aztán nem maradt, amit elvegyenek. Ez kezdte megvadítani őket. Csak hát el kellett engedjenek, ha egyszer semmijük sem volt ellenem, uniós ország egyházi megbízottja ellen. A parancsnok mégis azt mondtá, hogy menjek vele. Kicsit akadozva beszélt, de azért értettem. Nem is akartam akkor már ellenkezni. Azért megkérdeztem, hogy van-e végzése, de azt felelte, nem akar letartóztatni. Vagyis akar, de nem fog, csak nyugodjak meg. Azért a biztonság kedvéért körülvettek.

A bedeszkázott ablakú vasútállomás dohszagú folyosóján egyenesen vagoztam a hirtelen hőmérsékletkülönbségtől. Elvezettek egy helyiségbe, és akkor már tudtam. Egy olyan spirométert állítottak be oda sebtiben, mint amilyen a pulmonológiai laboratóriumokban van. Ezek erre is felkészültek. Tudtak a rekordomról. Kétségbeesetten torpantam meg, de már nem volt visszaút. Lefogtak. Odanyomtak a székbe, leszíjaztak. Bejött egy pontosan ugyanolyan nővérke, mint amilyenek ezeket a gépeket kezelik a tüdőgondozókban. Szakszerűen a cső végére csatlakoztatta a csutorát, aztán dugta volna rögtön a számba. Ellenálltam. Megragadták az államot, és szétfeszítették. Aztán meg a kezükkel szorították, majd szíjjal átkötötték immár a fejemet is, hogy biztosan összezárjam rajta a fogsorom. A nővér felhelyezte a csipeszt az orromra, és működésbe hozta a gépet.

Utána már csak várniuk kellett. Rengeteg idejük volt. Az enyém meg egyszer így is, úgy is letelt. A parancsnok kaján mosollyal nézte, mikor végül felszakadt belőlem a sóhaj, ahogy a kijelzőn felívelt a vonal, és félkört leírva nyugvópontra ért.

Még négyszer kellett nagy levegőt vennem és aztán kifújnom. Majd belegebbedtem, azt hittem, kiköpöm a tüdőmet. Az futott át rajtam, hogy a merülőkarrieremnek is búcsút mondhatok. A többéves munkára, amelynek az utolsó lehetőségét is elvették tőlem, majd csak utána. Mire végül elengedtek, csatakosra izzadtam magam. Már mindegy volt. Csak haza akartam, hazajutni végül. Elegendem volt már ebből az országból. Mindegy, hogy melyik is az, mindből elegendem volt. Pedig még meg kellett álljak valahol, hogy figyelmeztethessem az őrnagyot.

Álmodni azóta is álmodom még azzal az apró parcellával. A hatalmas földabroszon, a mindenség arcán megmaradt csipetkéjével annak a dús kertnek, amellyel az Úr ültette be egykori édenét. Lehettem volna őrizője, mégis tolvaja lettem, mint akárki más. Még abból is rossznak bizonyultam. Álmaimban virágba borult a tavasz, és én ott feküdtem a szirmok között, mint régi nyálas filmekben a halhatatlan szerelem hős vámpírjai, és azt éreztem, amit ébren csak akkor az egyszer, amikor ott jártam, és máskor soha, de soha, hogy van még remény ezen a világon. Mikor pedig már réges-régen nincsen.